NAFAKA ALACAKLARININ YABANCI MEMLEKETLERDE TAHSİLİNE İLİŞKİN NEW YORK SÖZLEŞMESİ

Prof. Dr. Nuray EKŞİ*

Öz

New York Sözleşmesi, sınır aşan nafaka alacaklarının tahsili konusunda devletler arasında işbirliğini öngörmektedir. 1957 yılında yürürlüğe giren New York Sözleşmesi, nafaka alacaklısı ve nafaka borçlusunun farklı ülkelerde bulunması halinde uygulanmaktadır. Çalışmamızda, New York Sözleşmesi kapsamında nafaka alacağının tahsili için öngörülen yollar açıklandıktan sonra Yargıtay kararları ışığında uygulamada karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *New York Sözleşmesi, Nafaka Alacağının Yabancı Memleketlerde Tahsili, Gönderici Makam, Aracı Makam.*

NEW YORK CONVENTION ON THE RECOVERY ABROAD OF MAINTENANCE

Abstract

The purpose of New York Convention is to envisage cooperation between states regarding the recovery of cross border maintenance. New York Convention was entered into force in 1957 and is applied when the creditor is in the territory of one contracting state and the respondent is another contracting state. In this work, the methods for recovery abroad of maintenance are firstly be framed and later the problems arise in practice and possible solutions to these problems are identified in the light of the decisions of the Court of Cassation.

Keywords: *New York Convention, Recovery Abroad of Maintenance, Transmitting Agency, Receiving Agency.*

* Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı Başkanı, [nurayeksi@gmail.com].

I. New York Sözleşmesi'nin Genel Çerçevesi

A. New York Sözleşmesi'nin Hazırlık Çalışmaları

Sosyal dayanışmaya hizmet eden ve genel olarak aile bireylerinin birbirine karşı bakım yükümlülüğünden doğan nafaka[1] yaygın olarak kabul edilmiş bir müessesedir. Ancak nafakanın tahsili her zaman kolay değildir. Özellikle nafaka borçlusu ile nafaka alacaklısının farklı ülkelerde bulunması halinde bu zorluk daha da artmaktadır. Nafaka alacaklısı ile borçlusunun faklı ülkelerde bulunması halinde, nafaka alacağına ilişkin ilamın nafaka borçlusunun bulunduğu devlette tenfiz ettirilmesi sosyal ve hukuki problemler ortaya çıkarmaktadır[2]. Nafaka alacaklısının yaşamını kural olarak alacağı nafaka ile sürdüreceği göz önüne alındığında inatçı nafaka borçlusunun uluslararası alanda takip edilmesi için geniş olanakların sağlanması kaçınılmazdır[3]. Fakat bu olanaklar ancak devletler arasındaki işbirliği sayesinde sağlanacağından söz konusu işbirliğinin gerçekleşmesi milletlerarası antlaşmaların yapılmasını gerekli kılmaktadır.

II. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında kitlesel olarak gerçekleşen göçler nafakayla ilgili olarak da birçok sorunu beraberinde getirmiş; başka ülkelerde gidenlerin birçoğu eşini, çocuğunu, anası babası ve diğer yakınlarını kendi kaderleriyle baş başa bırakmıştır[4]. Nafaka alacaklısı ile nafaka borçlusunun muhtelif sebeplerle farklı ülkelerde bulunması, milletlerarası nitelikli nafaka uyuşmazlıklarının ortaya çıkmasına sebebiyet vermiş; bu tür uyuşmazlıklar, birden fazla devletin yargı alanına girdiğinden nafakanın tahsili zorlaşmış ve devletler arasında işbirliği olmaksızın milletlerarası nitelikli nafaka uyuşmazlıklarının çözümünü neredeyse olanaksız kılmıştır. Bu nedenle özellikle II. Dünya Savaşı sonrası nafakanın hızlı ve kolay bir şekilde tahsil edilmesi için bazı çalışmalar başlatılmış ve bu çalışmalar

---

[1] İzzet DOĞAN, *Öğretide ve Uygulamada Milletlerarası Aile Hukuku ve Milletlerarası Usul Hukuku*, Ankara, 2010, s. 93.

[2] J.K. GRODECK, *Enforcement of Foreign Maintenance Orders: French and English Practice*, International and Comparative Law Quarterly, 8(1959)1, s. 18.

[3] Nihal ULUOCAK, *Lahey Nafaka Sözleşmesinde (1956) Nafaka Statüsünün Nesep Statüsünden Bağımsız Düzenlenmesine İlişkin Sorunlar*, Hıfzı Timur'un Anısına Armağan, İstanbul, 1979, s. 929.

[4] Şeref ÜNAL, *Nafaka Alacakları Konusundaki Uluslararası Sözleşmeler Üzerine Toplu Bir İnceleme*, Hıfzı Timur'un Anısına Armağan, İstanbul, 1979, s. 957.

sonucunda konuya ilişkin milletlerarası antlaşmalar hazırlanmıştır. Bu antlaşmalardan biri de Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsiline İlişkin New York Sözleşmesi'dir.

Contini, New York Sözleşmesi'nin hazırlanmasına etki eden faktörleri şöyle açıklamıştır: Özellikle başka bir ülkeye giden erkek tarafından terk edilen kadın ve çocuğun durumunda olduğu gibi geçimlerini sağlayamadıkları için başkalarına bağlı kişilere destek olmak üzere atılan adımların sonucunda Sözleşme hazırlanmıştır[5]. New York Sözleşmesi'nin 1956 yılında hazırlanmasına, özellikle II. Dünya Savaşı sebebiyle Avrupa'da çok sayıda insanın ülkelerini terk ederek başka ülkelere gitmek zorunda kalması etki etmiştir[6]. Olayların çoğunda aileler parçalanmış; ekmek parası kazanan aile üyesi yabancı ülkeye gitmiştir ve geride bıraktıklarının geçimini artık sağlamamıştır. Yabancı ülkelerde görev yapan binlerce asker ülkelerine geri dönerken arkalarında çok sayıda gayrisahih nesepli çocuk bırakmış ve bu çocukların geçimini üstlenmemiştir[7]. Geçimini sağlayamayan ve bu nedenle başka ülkelerde yaşayan kişilerden nafaka almak isteyenler ciddi yasal engellerle karşılaşmışlardır. Terk edilen ve kanunen kendisine bakmak zorunda olan yakını yabancı ülkede bulunan kişilere destek olmak ve yabancı ülkede yaşayan nafaka borçlusundan nafakanın tahsili için bir hayli çaba sarf edilmiştir[8]. "1929 yılında Milletler Cemiyeti, nafaka sorununu Roma'da bulunan Özel Hukukun Birleştirilmesi Enstitüsü'ne[9] iletmiştir. Enstitü 1938 yılında bir Sözleşme taslağı hazırlamıştır, fakat takip eden yıllarda savaş çıkması sebebiyle Sözleşmeye ilişkin çalışmalar tamamlanamamıştır. Bu konu, 1947 yılında Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi tarafından tekrar ele alınmış ve 1949 yılında Sözleşme'nin gözden geçirilmiş metni hazırlanmıştır"[10].

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi, bir Uzmanlar Komitesi oluşturmuştur ve bu Komite Sözleşme taslağına ilişkin çalışmaları

---

5 Paolo CONTINI, *The United Nations Convention on the Recovery Abroad of Maintenance*, St. John's Law Review, XXXI(1956)1, s. 1.

6 CONTINI, s. 1.

7 CONTINI, s. 2.

8 CONTINI, s. 2.

9 Institut International pour L'unification du Droit Privé (UNIDROIT).

10 CONTINI, s. 2. Ayrıca bkz. H.**C.** GUTTERIDGE, *The International Enforcement of Maintenance Orders*, International Law Quarterly, 2(1948)2, s. 159-160.

yürütmüştür. Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi, 1955 yılında Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsiline İlişkin Sözleşme taslağının tamamlanması için bir konferans düzenlenmesi kararını almıştır. 29 Mayıs gününde başlayan ve 6 Haziran 1956 tarihinde sona eren konferans sonucunda nihai şekli verilen metin, "Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsiline İlişkin New York Sözleşmesi" adıyla kabul edilmiştir[11]. 1957 yılında yürürlüğe giren ve Türkiye tarafından 1971 yılında onaylanan[12] New York Sözleşmesi'ne Türkiye, herhangi bir çekince koymamıştır.

B. New York Sözleşmesi'nin Amacı

Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsili ile İlgili Sözleşme (Convention on the Recovery Abroad of Maintenance), kanunen kendilerine bakmakla mükellef olan kimseleri yabancı ülkelerde bulunan ve ihtiyaç içinde olan şahısların karşılaştığı problemlere çözüm bulunması ve nafaka davalarının yabancı memleketlerde takibi veya nafaka ilamlarının yabancı memleketlerde tenfizinin yarattığı zorlukların aşılması amacıyla hazırlanmıştır.

New York Sözleşmesi'nin 1(2). maddesinde, Sözleşme'de öngörülen hukuk yollarının, iç veya uluslararası hukukta mevcut diğer hukuk yollarını tamamladığı ve onların yerine geçmediği ifade edilmiştir. O halde New York Sözleşmesi'ne taraf olan devletler arasında olsa dahi nafaka taleplerinin mut-

---

[11] United Nations Conference on Maintenance Obligations Final Act, Document Information File Name: Ch-XX-l, Volume: Vol. 2, Chapter: Chapter XX, Maintenance Obligations, Title: 1. Convention on the Recovery Abroad of Maintenance New York, 20 June 1956, United Nations 1962, s. 1-3; Paolo CONTINI, *International Enforcement of Maintenance Obligations*, California Law Review, 41(1953), s. 112.

[12] Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsili ile ilgili Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Kanun No: 1331 Kabul Tarihi: 26.1.1971
Madde 1- 20 Haziran 1956 tarihinde New York'da akdolunan "Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsili ile ilgili Sözleşme"ye katılmamız uygun bulunmuştur.
Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
Madde 3- Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.
Bakanlar Kurulu Karar Sayısı: 7/1983, Karar Tarihi: 22 Şubat 1971: 26.1.1971 tarih ve 1331 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ilişik Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsili ile İlgili Sözleşmenin onay belgesinin tevdiinden bir ay sonra yürürlüğe girmek üzere onaylanması; Dışişleri Bakanlığının 17.2.1971 tarih ve Kons.1/112.502-160 sayılı yazısı üzerine, 31.5.1968 tarih ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü Maddesinin birinci fıkrasına göre, Bakanlar Kurulunca 22.2.1971 tarihinde kararlaştırılmıştır (RG 18.3.1971/13782).

laka New York Sözleşmesi'ne göre yerine getirilmesi zorunlu değildir. New York Sözleşmesi'nin bir tenfiz sözleşmesi olmadığı; mahkeme veya diğer makamlardan alınan nafaka kararlarının borçlunun bulunduğu devlet makamları önünde sadece delil olarak kullanılabileceği ifade edilmiştir[13]. Ancak belirtmek gerekir ki, New York Sözleşmesi, bir tenfiz sözleşmesi olmamakla beraber nafakaya ilişkin ilamın borçlunun bulunduğu ülkede tenfiz edilmesine engel bir durum yoktur. Hatta New York Sözleşmesi'nin 6(1). maddesinde, aracı kurumun, nafaka alacaklısı tarafından verilen yetki kapsamında nafakanın tahsili için sulh de dahil gerekli bütün adımları atacağı, gerekirse nafaka davası açacağı ve eğer nafakaya ilişkin bir mahkeme ilamı varsa bu ilamın icrası veya diğer adlî bir yolla yerine getirilmesi için gerekli işlemleri yapacağı ifade edilmiştir[14]. Bu madde kapsamında, nafaka alacaklısının bulunduğu devlet mahkemesi tarafından verilen bir ilamın, aracı kurum tarafından, nafaka borçlusunun bulunduğu devlette tenfizinin talep edilmesi mümkündür. Nitekim New York Sözleşmesi'nin 5(3). maddesinde, 6. maddede öngörülen yargılama usulü, borçlunun bulunduğu devletinin kanununa göre ya bir tenfiz kararı veya tescil usulü olabilir ya da alacaklının bulunduğu devletteki mahkemenin verdiği karara müstenit yeni bir dava olabilir. Ancak New York Sözleşmesi, tenfizin şartları konusunda herhangi bir hüküm içermediğinden böyle bir durumda nafaka borçlusunun bulunduğu devletin yani tenfiz davasına bakan mahkemenin hukuku uygulanacaktır. Nafaka borçlusunun Türkiye'de olması halinde, nafaka ilamı Türkiye'nin taraf olduğu Çocuklara Karşı Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınması ve Tenfizine İlişkin Sözleşme veya Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınmasına ve Tenfizine İlişkin Sözleşme'nin uygulama alanına giriyorsa bu sözleşmeler; yoksa Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK) hükümleri uyarınca Türkiye'de tenfiz edilecektir.

New York Sözleşmesi'nde, kimlerin nafaka borçlusu ve nafaka alacaklısı olduğu belirtilmemiştir. Bu hususları akit devletlerin hukuklarına bırakmıştır. New York Sözleşmesi, alacaklısı ve borçlusu farklı devletlerde bulunan nafakanın tahsil edilerek alacaklısına verilmesi için basit bir mekanizma öngörmüştür. Böylece devletler arasındaki işbirliğiyle nafaka alacaklısının, nafaka borçlusunun bulunduğu ülkede bizzat hukuki yollara başvurmadan kendi bulunduğu ülkede nafakayı tahsil etme

[13] ÜNAL, s. 958.

[14] "The Receiving Agency shall, subject always to the authority given by the claimant, take, on behalf of the claimant, all appropriate steps for the recovery of maintenance, including the settlement of the claim and, where necessary, the institution and prosecution of an action for maintenance and the execution of any order or other judicial act for the payment of maintenance".

olanağını elde etmektedir[15]. New York Sözleşmesi, sınır aşan nafaka taleplerine uygulanmakla beraber ne nafaka davalarında uygulanacak ülke hukukunu ne da nafaka kararlarının tenfizine ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir. New York Sözleşmesi, nafaka alacaklarının tahsili hususunda ülkeler arasında işbirliğini öngörmektedir.

C. New York Sözleşmesi'nin Kapsamı

1. Kişiler Yönünden

Kanunen nafaka vermekle yükümlü olan herkes, New York Sözleşmesi'nin uygulama alanına girmektedir. Nafaka alacaklısı anne, baba, evlatlık, gayri sahihli çocuk, üst soy, alt soy veya kardeşler olabilir. Hatta sıhrî hısımlar da nafaka alacaklısı olabilir[16]. Ancak New York Sözleşmesi'nin 6(3). maddesinde, nafakaya ilişkin davanın, nafaka borçlusunun bulunduğu devletin hukukuna tabi olduğu; uygulanacak hukukun tayininde nafaka borçlusunun bulunduğu devletin milletlerarası özel hukuk mevzuatının da dikkate alınacağı ifade edildiğinden kimlerin nafakaya hak kazanacağı hususunda sınırlayıcı bir sayım yapmamak gerekir. Zaten kimlerin nafaka hakkına sahip olduğu 6(3). maddede belirtilen devletin hukukuna tabidir. Dolayısıyla *Contini*'nin de ifade ettiği üzere büyükanne ve büyükbaba, başka bir ülkede yaşayan torunlarından, New York Sözleşmesi uyarınca nafaka talep edebilir. Hatta büyükanne ve büyükbabanın bulunduğu devletin hukukuna göre nafaka talep hakları olmasa bile torunun yaşadığı devletin bu hakkı tanıması tek başına yeterlidir[17]. New York Sözleşmesi'nin poligami evliliklerde eşlerden her birinin nafaka talebine uygulanıp uygulanmayacağı ya da aynı cinsten kişiler arasındaki evliliklerde (same sex marriages) ya da tescil edilmiş birlikteliklerde (registered partnership) ayrıca değerlendirilmesi gereken hususlardır.

New York Sözleşmesi'nin uygulanması açısından nafaka borçlusu ile nafaka alacaklısının vatandaşlığı önem taşımamaktadır. Önemli olan, nafaka alacaklısı ile nafaka borçlusunun farklı devletlerde olması ve her iki devletin de Sözleşmeye taraf olmasıdır. Ayrıca nafaka borçlusu ve alacaklısının farklı ülkelerde bulunmasının, bu ülkelerde yerleşim yeri veya mutad meskene

[15] Ziya AKINCI/Cemile DEMİR GÖKYAYLA, *Milletlerarası Aile Hukuku*, İstanbul, 2010, s. 120.
[16] CONTINI, s. 8-9.
[17] CONTINI, s. 9-10.

sahip olmaları şeklinde gerçekleşmesi de aranılmamıştır[18]. Dolayısıyla, henüz yerleşim yeri ya da mutad mesken tesis edilmemiş olsa bile nafaka borçlusunun o ülkede sadece bulunması yeterlidir[19]. *Bromley*, İngiltere'ye henüz gelmiş ve daha önce İngiltere'de bulunmamış olan kadının, New York Sözleşmesi uyarınca başka bir âkit devlette bulunan kocasından nafaka talep edebileceğini ifade etmiştir[20].

2. Nafakanın Niteliği Yönünden

New York Sözleşmesi'nin dibacesinde "kanunen kendilerine bakmakla mükellef olan kimseleri yabancı memleketlerde bulunan" ifadesine yer verilmiştir. Bu ifadeden anlaşılacağı üzere, yasal nafaka türlerinin tamamı Sözleşme'nin uygulama alanına girmektedir. O halde Sözleşme'de öngörülen sistemle tedbir nafakası, iştirak nafakası, yoksulluk nafakası ve yardım nafakasının tahsili mümkündür.

Nafaka kararlarının bir özelliği, bu kararların sonradan değiştirilebilmesidir. New York Sözleşmesi'nin 8. maddesine göre, nafakaya ilişkin kararın değiştirilmesine ilişkin talepler de Sözleşme'nin kapsamındadır.

Ayrıca New York Sözleşmesi'nin sadece kanuni nafaka taleplerinde uygulanacağı ve sözleşmeye dayanan nafaka taleplerinin Sözleşme'nin uygulama alanı dışında kaldığı kabul edilmektedir[21].

New York Sözleşmesi, nafaka alacağını ya da birikmiş nafaka alacağını kapsamaktadır. Dolayısıyla nafaka davasına ilişkin mahkeme masrafları, vekâlet ücreti gecikme faizi gibi kalemler New York Sözleşmesi kapsamında tahsil edilemeyecektir[22].

---

[18] DİZDAR, s. 179.

[19] DİZDAR, s. 179; CONTINI, s. 12.

[20] P.M. BROMLEY, *Maintenance Orders (Reciprocal Enforcement) Act 1972*, Modern Law Review, 35(1972)6, s. 626-627.

[21] Ergin NOMER, *Devletler Hususî Hukukunda Nafaka*, İstanbul, 1967, s. 166; CONTINI, s. 7; DİZDAR, s. 179.

[22] Şakir DAŞKIN*, Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerden Takibi ve Tahsili (Uluslararası Nafaka Alacağı)*, 2. bası, Ankara, 2008, s. 30; Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsili ile İlgili Sözleşmeye İlişkin Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Genelgesi (Genelge No: 64/2), 16.11.2011, paragraf 12: http://uhigm.adalet.

3. Ülkesel Uygulama Alanı

New York Sözleşmesi, bir akit devlette bulunan nafaka alacaklısının diğer bir akit devlette bulunan nafaka borçlusundan olan nafaka alacağının tahsiline uygulanır (md. 1). O halde aynı vatandaşlığa sahip kişiler arasında olsa bile bu kişilerin farklı ülkelerde olması halinde nafaka alacağının tahsili New York Sözleşmesi'nin kapsamına girmemektedir. Çünkü New York Sözleşmesi'nin uygulanması bakımından nafaka borçlusu ile alacaklısının farklı devletlerin vatandaşlığına sahip olması zorunlu değildir. Nafaka borçlusu ile alacaklısı, aynı devletin vatandaşı olsalar bile farklı akit devletlerde bulunmaları kaydıyla, New York Sözleşmesi hükümlerine tabidirler. Örneğin, Almanya da New York Sözleşmesi'nin tabidir. Türkiye'de bulunan Türk vatandaşı nafaka alacaklısının, Almanya'da yaşayan Türk vatandaşı nafaka borçlusundan olan nafaka alacağının, New York Sözleşmesi'nin hükümlerine göre tahsil edilmesi mümkündür.

New York Sözleşmesi'nin 18. maddesi, akit devletlere Sözleşmeyi mütekabiliyet esasına göre uygulama olanağı vermiştir. Bu maddeye göre, bir akit taraf, Sözleşme hükümlerini diğer akit taraflara karşı ancak kendisinin bu Sözleşme ile bağlı olduğu derecede ileri sürebilir ve bu hükümlere binaen hak iddia edebilir.

New York Sözleşmesi, federal devletlerde uygulanması 11. maddede düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca Sözleşme, federe devletlerde uygulama alanı bulacaktır. Ayrıca onay veya katılma sırasında akit taraf aksine beyanda bulunmadıkça Sözleşme hükümleri, dış münasebetleri söz konusu akit devlet vasıtasıyla temin edilen muhtariyeti olmayan, vesayet altındaki ülkelere de şamil olur veya aynı şartlarla bu ülkelerde de uygulanır. New York Sözleşmesi'nin dominyon ve benzeri yerlere teşmil edilmeyeceğine ilişkin olarak yapılan beyan sonradan herhangi bir anda Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine haber vermek suretiyle Sözleşmenin uygulanmasını bu ülkelerden birine veya hepsine teşmil edebilir (md. 12).

---

gov.tr (21.5.2015).

D. New York Sözleşmesini Çekinceyle Uygulama

New York Sözleşmesi'nin 17. maddesinde akit devletlere Sözleşmeyi çekinceyle uygulama yetkisi verilmiştir. Bu maddeye göre, imza onay veya katılma sırasında bir devlet Sözleşme'nin maddelerinden birine bir ihtirazı kayıt koyarsa, Genel Sekreter bu ihtirazı kaydın metnini bu Sözleşmeye taraf olan diğer devletlere gönderir. Bu ihtirazı kaydı kabul etmeyen herhangi bir âkit devlet, ihtirazı kayıt metninin gönderildiği tarihten itibaren doksan gün içinde, bu ihtirazı kaydı kabul etmediğini Genel Sekretere bildirebilir ve bu takdirde Sözleşme ihtirazı kaydı koyan devlet ile buna itiraz eden devlet arasında yürürlüğe girmeyecektir. Sözleşmeye bilahare katılacak her devlet, katılma sırasında kabul etmediği ihtirazı kayıtları Genel Sekretere bildirebilir. Bir âkit devlet daha evvel koyduğu bir ihtirazı kaydı her an geri alabilir ve geri aldığı ihtirazı kaydı Genel Sekretere bildirir.

New York Sözleşmesi'nin 17. maddesinde "maddelerinden birine bir ihtirazı kayıt koyarsa" ifadesi karşısında, akit devletlerin herhangi bir maddeye çekince koyma haklarının olduğu sonucuna varmak yanlış olmayacaktır. New York Sözleşmesi'ne konulan çekincelere itiraz eden devletler ile çekince koyan devletler arasında Sözleşme uygulanmayacaktır.

Bazı devletler New York Sözleşmesi'ne çekince koymuştur[23]. Arjantin, 10. maddeye çekince koymuş ve bu maddede yer alan nafaka alacağının yurt dışına transferine "birinci derecede öncelik tanınması" (highest priority) ifadesine Arjantin kambiyo mevzuatına göre sınırlama yapma hakkını saklı tutmuştur. Arjantin'in koyduğu ikinci çekinceye göre, diğer bir âkit devlet, Sözleşme'nin kapsamını Arjantin'in kontrolü altında olan bir toprak parçasına teşmil ederse, bu durum Arjantin'in haklarını etkilemeyecektir. Arjantin tarafından konulan üçüncü çekince uyarınca, Arjantin'in doğrudan veya dolaylı olarak kontrolünde bulunan ülkelerle bağlantılı uyuşmazlıklarda 16. maddede düzenlenen usul yani Milletlerarası Adalet Divanı'na başvuru usulü uygulanmayacaktır.

Avustralya, Norfolk Adası dışında, milletlerarası münasebetlerinden Avusturya'nın sorumlu olduğu ülkelere uygulanmayacağına ilişkin bir çekince koymuştur.

---

[23] Bkz https://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20II/Chapter%20XX/XX-1.en.pdf (8.4.2016).

Cezayir, Milletlerarası Adalet Divanı'nın yetkisine ilişkin 16. maddeye çekince koymuştur. Cezayir, New York Sözleşmesi'ne ilişkin olarak âkit devletler arasında meydana gelecek uyuşmazlıkların her somut olayda ancak karşılıklı anlaşmayla Milletlerarası Adalet Divanı'na götürülebileceğini belirtmiştir.

İsrail, 5. maddeyi nasıl uygulayacağına ilişkin bir çekince koymuştur. Buna göre, "madde 5: gönderici makam, İsrail yetkili mahkemelerinden nafaka alacaklısı lehine verilen hüküm veya geçici veya nihai bir karar ya da adli herhangi bir işlemi ve eğer mümkünse bu karara ilişkin kayıtları 1. paragraf uyarınca gönderir". İsrail'in 10. maddeye koyduğu çekincelere göre, İsrail'in, mevcut nafaka borçları için iyi niyetle yapılacak nafaka transferleri dışında yapılacak transferlerin önlenmesine ilişkin gerekli tedbirleri almak ve geçim için gerekli miktar dışında kalan miktarın transferinin sınırlanmasına ilişkin yetkileri saklıdır.

Hollanda'nın 1. maddeye koyduğu çekince uyarınca, nafaka alacaklısı ve nafaka borçlusunun her ikisinin Hollanda, Surinam, Hollanda Antileri veya Hollanda Yeni Ginesi'nde bulunması ve Muhtaç Yardım Kanunu (Assistance to the Needy Act) kapsamında yardım ve benzeri destek alınması halinde uygulanmayacaktır. Çekincede ayrıca New York Sözleşmesi'nin Hollanda'nın sadece Avrupa'da kalan kısmı tarafından onaylandığı ancak Genel Sekreterliğe bildirimde bulunularak Avrupa dışında kalan kısmına her zaman teşmil edilebileceği ifade edilmiştir.

İsveç, 1. maddeye çekince koyarak kendi ülkesi siyasi sebeplerle iltica eden kişilerden nafaka taleplerine New York Sözleşmesi'ni uygulamayacağını belirtmiştir. İsveç ayrıca Sözleşme'nin 9. maddesine de çekince koymuş ve İsveç mahkemelerinde derdest olan davalarda, masraf ve teminat muafiyetini sadece diğer âkit devletlerde oturan ya da İsveç ile arasında teminat muafiyeti olan devletlerin vatandaşı olanlara tanımıştır.

Moldova'nın koyduğu çekinceye göre, Moldova Cumhuriyeti tam olarak inşa edilene kadar, New York Sözleşmesi'nin sadece Moldova Cumhuriyeti tarafından kontrol edilen topraklarda uygulanacağını belirtmiştir.

Tunus'un koyduğu çekince uyarınca, yabancı ülkede yaşayan birinin New York Sözleşmesi'nden istifade edebilmesi için, kambiyo mevzuatına göre yurt

dışında yerleşik sayılması gerekir. Tunus ayrıca New York Sözleşmesi'nden doğan uyuşmazlıklar açısında Milletlerarası Adalet Divanı'nın yetkisinin gerçekleşmesini, tarafların karşılıklı olarak anlaşmasına bağlamıştır.

New York Sözleşmesi'ne konulan çekincelere bazı devletler itiraz etmiştir. Çek Cumhuriyeti ve Polonya, Tunus tarafından konulan çekinceye; Slovakya ile Birleşik Krallık ve Kuzey İrlanda, Arjantin'in 12. ve 16. maddelere koyduğu çekincelere itiraz etmişlerdir.

E. New York Sözleşmesinin Tali Niteliği

New York Sözleşmesi'nin 1(2). maddesine göre, Sözleşme'de öngörülen hukuk yolları, iç veya uluslararası hukukta mevcut diğer hukuk yollarını tamamlar, onların yerine geçmez. O halde New York Sözleşmesi, ne iç hukuka ne de Türkiye'nin taraf olduğu diğer milletlerarası antlaşmalara nazaran öncelikle uygulanacaktır. Dolayısıyla nafaka alacaklısının tercihine bağlı olarak diğer bir milletlerarası antlaşmanın ya da iç hukukta öngörülen diğer bir yol ile nafakanın tahsili gerçekleştirilebilecektir.

II. New York Sözleşmesinde Nafaka Alacağının Tahsili İçin Öngörülen Yollar

A. Mahkeme Kararına Bağlanmamış Nafakanın Merkezi Makamlar Aracılığıyla Tahsili

1. Gönderici Makam ve Aracı Kurum

New York Sözleşmesi'nde iki kurumdan söz edilmiştir: (1) Gönderici makam ve (2) aracı kurum. Aslında gönderici makam ile aracı kurum genellikle aynı birimdir. Gönderici makam, nafaka alacaklının ülkesinde bulunan ve nafaka talebini ileten; aracı kurum ise, nafaka borçlusunun ülkesinde bulunan ve nafakayı tahsil eden birimdir. New York Sözleşmesi'nde "merkezi makam" öngörülmemiş olmakla beraber talepler merkezi makamlar aracılığıyla yapılmaktadır. Türkiye'nin merkezi makamı Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'dür.

Ayrıca her akit devlet bir gönderici makam tayin etmek zorundadır (md. 2). New York Sözleşmesi'nin 2(1). maddesinde, gönderici ma-

kamların adli veya idari olması öngörülmüştür. Nafaka alacaklısı kendi ülkesinde bulunan gönderci makama başvurmaktadır. New York Sözleşmesi, nafaka alacaklısı ve nafaka borçlusunun farklı âkit devletlerde bulunduğu hallerde uygulanmaktadır. Nafaka alacaklısı, bulunduğu ülkenin gönderici makamına başvurmaktadır. Türkiye'nin gönderici makamı, Cumhuriyet savcılıklarıdır. Nafaka alacaklısı Türkiye'de ise gönderici kurum olan Cumhuriyet savcılığına başvurmakta ve savcılık başvuruyu Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne iletilmektedir.

Türkiye'nin merkezi makamı, görevini Cumhuriyet savcılıkları aracılığıyla yerine getirilmektedir. Cumhuriyet başsavcılıklarının bu görevleri iki bölümden oluşmaktadır: (1) Gönderici makam olarak Cumhuriyet savcılıkları ve (2) aracı kurum olarak Cumhuriyet savcılıkları. Alacaklısı Türkiye'de, borçlusu yabancı devlette bulunan nafaka işlemlerinde Cumhuriyet savcılıkları "gönderici makam" durumundadır. Buna karşın alacaklısı yabancı devlette, borçlusu Türkiye'de bulunan nafaka işlemlerinde ise, Cumhuriyet savcılıkları nafaka alacağının tahsilini sağlayan "aracı kurum" durumundadır.

Gönderici makam, başvuruları merkezi makama iletmek ve eğer varsa eksiklikleri tamamlatmakla yükümlüdür. Gönderici makam, merkezi makama, talebin haklı olup olmadığına dair kendi fikrini bildirebilir; alacaklının adli yardımdan yararlanması ve masraflardan muaf tutulmasını tavsiye edebilir (md. 4/3).

New York Sözleşmesi'nin 2(4). maddesine göre, gönderici makamlar ve aracı kurumlar, diğer devletlerin gönderici makamları ve aracı kurumları ile doğrudan doğruya temasa geçebilirler. Bu nedenle New York Sözleşmesi'ne taraf devletlerin konsolosluklarının Sözleşme'nin uygulanmasına ilişkin herhangi bir görevleri bulunmamaktadır.

2. Merkezi Makam, Aracı Kurum ve Gönderici Makamın Görevleri

a. Nafakanın Tahsili İçin Gerekli Tedbirleri Almak

Aracı kurum, alacaklının verdiği yetki sınırları dahilinde hareket ederek, alacaklı namına nafakanın tahsilini temin için icap eden bütün tedbirleri

alır (md. 6/1). Örneğin, borçlunun malvarlığını saklaması, gizlemesi veya elinden çıkarmasını önlemek için ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı almak için mahkemeye başvurabilir.

b. Sulh Olmak

New York Sözleşmesi'nde, nafakanın dava yoluyla tahsili en son çare olarak öngörülmüştür. Bu nedenle aracı kurumun öncelikle nafaka borçlusu ile sulh olma yollarını araması gerekir. Bunun için nafaka borçlusu ile bağlantı kurarak nafakayı kendi rızasıyla ödemesi için girişimde bulunacaktır[24]. Bu görüşme sonucunda aracı kurum, nafaka borçlusu ile sulh yapabilir (md. 6/1). Dolayısıyla aracı kurum, öncelikle nafaka borçlusu ile sulh olmayı deneyecektir; ancak bu yolun başarısız olması halinde New York Sözleşmesi'nde öngörülen diğer yollara başvuracaktır. Yani nafaka borçlusuna karşı dava açacak ya da icra takibi yapabilecektir[25]. Amaç, nafakanın biran önce tahsili olduğundan aracı kurumun sulh teşebbüsünde bulunmasından söz edilmiştir.

c. Nafakanın Tahsili İçin Dava Açmak

Aracı kurum, nafakanın tahsili için dava açabilir.

d. Nafakanın Tahsili İçin İcra Takibi Yapmak

Aracı kurum, nafakanın tahsili için dava açabilir. Söz konusu davada nafaka ödenmesine hükmedilmiş olmasına rağmen nafaka borçlusu nafakayı ödemezse, aracı kurum ilamlı icra yoluna başvurabilir. Eğer aracı kurum, nafakanın tahsili için dava açmamışsa, elindeki bilgi ve belgelere yeterli olduğunu düşünüyorsa ilamsız icra yoluna da başvurabilir. Genellikle nafaka alacağı, mahkeme kararıyla tespit edilmektedir. Bu nedenle, aracı kurumun dava açmadan doğrudan icraya başvurması olasılığı bir hayli azdır. İcra takibi, takibin yapıldığı devletin hukukuna tabidir.

Bazı devletlerin kambiyo mevzuatında döviz transferi hususunda yasaklama veya sınırlamalar bulunabilir. New York Sözleşmesi'nin 10. maddesi

---

[24] NOMER, *Devletler Hususî Hukukunda Nafaka*, s. 167.
[25] DİZDAR, s. 192.

uyarınca nafaka alacakları para transferine ilişkin yasaklama ve sınırlamalardan muaftır. New York Sözleşmesi'nin 10. maddesine göre, harice yapılan para transferlerini kayıtlamış bulunan âkit devletler, nafaka olarak tahsil edilen paraların ve Sözleşmeye istinaden açılan nafaka davaları münasebetiyle yapılmış masrafları karşılamaya matuf paraların transferine birinci derecede öncelik tanıyacaklardır.

Bazı devletler New York Sözleşmesi'ni onaylarken Sözleşme'ye çekince koymuşlardır. Örneğin, Arjantin 10. maddeye çekince koymuş ve bu maddede yer alan "birinci derecede öncelik tanınması" (highest priority) ifadesine Arjantin kambiyo mevzuatına göre sınırlama yapma hakkını saklı tutmuştur. Seyşeller de 10. maddeye çekince koymuştur. Şeyşeller'in koyduğu çekincenin içeriği Arjantin ile aynıdır[26].

3. Merkezi Makam Vasıtasıyla Nafakanın Tahsil Usulü

New York Sözleşmesi'nde nafaka alacağının diğer âkit devletlerde tahsili için iki yol öngörülmüştür. Birinci yol, nafakanın merkezi makamlar aracılığıyla tahsil edilmesidir. Nafaka alacaklısı veya borçlusunun Türkiye'de bulunmasına göre takip edilecek usul şu şekildedir:

a. Nafaka Borçlusunun Türkiye'de Bulunması Halinde Nafakanın Tahsili İçin Gerekli Tedbirlerin Alınması, Sulh Olunması, Nafaka Borçlusuna Karşı Dava Açılması ve İcra Takibi Yapılması

New York Sözleşmesi'nin 3. maddesine göre, nafaka alacaklısı, belgeleriyle birlikte bulunduğu devletin gönderici kurumuna başvuracaktır. Gönderici kurum tarafından hazırlanan dosya, nafaka alacaklısının bulunduğu devletin aracı/merkezi kurumuna gönderilecektir (md. 4). Nafaka alacaklısının bulunduğu devletin aracı kurumu, dosyayı, nafaka borçlusunun bulunduğu ülkenin aracı kurumuna gönderecektir. New York Sözleşmesi'nin 6. maddesi uyarınca, nafaka borçlusunun bulunduğu devletin aracı kurumu, alacaklı namına nafakanın tahsilini sağlamak için gerekli bütün tedbirleri alacaktır. Aracı kurum, sulh yoluna gidebilir, gerekirse nafaka davası açabilir ve takip edebilir. Ayrıca nafakanın ödenmesi ile ilgili hükmü, emri veya sair

[26] Bkz. https://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20II/Chapter%20XX/XX-1.en.pdf (8.4.2016).

adlî muameleyi icra ettirebilir. Alınacak tedbirler ve açılacak olan davalar veya yapılacak olan icra takipleri, kanunlar ihtilâfı kuralları da dahil nafaka borçlusunun bulunduğu devletin hukukuna tabidir (md. 6/3). Tahsil edilen nafaka, aracı kurum tarafından diğer ülkedeki alacaklısına iletilecektir.

Alacaklısı yabancı ülkede, borçlusu Türkiye'de bulunan nafaka işlemlerinde ise, Cumhuriyet savcılıkları nafaka alacağının tahsilini sağlayan aracı kurum durumundadır. Yabancı ülkede bulunan nafaka alacaklısı, nafaka alacağının tahsili için bulunduğu devletin gönderici makamına talepte bulunacaktır. Nafaka talebinde (1) alacaklının soyadı, adı, adresi, doğum tarihi, milliyeti ve mesleği ile icabında kanuni mümessilinin soyadı, adı ve adresi; (2) borçlunun soyadı, adı, doğum tarihi, milliyeti ve mesleği ile alacaklının malum olduğu ölçüde borçlunun son beş sene içindeki adresleri; (3) nafaka talebinin mucip sebeplerinin teferruatlı bir izahı ile talep olunan şey ve bilhassa alacaklının ve borçlunun gelir kaynakları ve aile durumuna müteallik sair alakalı bilcümle malumat yer almalıdır (md. 3). Nafaka alacaklısı bütün belgeleri talebine ekleyecek ve aracı kuruma vekâletname verecektir. Ayrıca mümkünse alacaklı ve borçlunun birer fotoğrafı nafaka talebine eklenmelidir. Nafaka alacaklısının ülkesindeki gönderici makam talebi kendi merkezi makamına iletecektir. Nafaka alacaklısının bulunduğu devletin merkezi makamı tarafından New York Sözleşmesi'nin öngördüğü belgelerin Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne gönderilmesi üzerine, Genel Müdürlük, söz konusu belgelerin Sözleşmeye uygunluğunu inceler, varsa eksikleri tamamlattırıldıktan sonra dosya borçlunun bulunduğu yerdeki Cumhuriyet savcılığına gönderilir. Cumhuriyet savcılığı, nafakanın tahsili için gerekli tedbirleri alır ve işlemeleri yapar. Nafaka borçlusu, nafakayı kendi isteğiyle ödemezse dava açılması gerekir. Nafaka davasına bakan Türk mahkemesi, New York Sözleşmesi'nin 6(3). maddesi uyarınca, milletlerarası özel hukuk kuralları da dahil Türk hukukunu uygulayacaktır. Türk mahkemesi, hangi devletin hukukunun uygulanacağını Türkiye tarafından 1971 yılında onaylanan Çocuklara Karşı Nafaka Mükellefiyetine Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme ya da 1983 yılında onaylanan Nafaka Yükümlülüğüne Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme uyarınca belirleyecektir[27]. Ancak söz konusu sözleşmelerin uygulanabilmesi için nafaka

[27] Cemal ŞANLI/Emre ESEN/İnci ATAMAN FİGANMEŞE, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 4. bası, İstanbul, 2015, s. 202-203; Mahmut KAMACI, *Türk Milletlerarası Özel Hukukunda Nafaka ve Bu Konudaki Türkiye'nin Katıldığı Milletlerarası Özel Hukuk Sözleşmeleri*,

talebinin bu sözleşmelerin uygulama alanına girmesi gerekir. Sözleşmelerin uygulama alanına girmeyen ya da bu sözleşmeler taraf olmayan devletlerde bulunan nafaka alacaklıların taleplerine istinaden nafakanın tahsili için açılan davada uygulanacak hukuk MÖHUK'a göre belirlenecektir. Nafakaya hak sahibi olanları ve nafaka mükellefleri, nafaka hakkının doğumu için gerekli şartlar, nafaka hakkının içerik ve kapsamı, nafaka hakkını sona erdiren haller, uygulanacak olan hukuka tabidir[28]. Cumhuriyet savcılıkları nafaka davası açabilir ve alınacak nafaka ilâmının infazı için icra yoluna başvurabilir. Cebrî icra yoluna başvurulmasına rağmen nafakanın tahsil edilememesi halinde ise, icra müdürlüklerine haczin semeresiz kaldığı ve borçlunun haczi kabil malı bulunmadığına dair ayrıntılı bir belge düzenlenir. Bu belge, ilgili yabancı devlet merkezî makamına gönderilmek üzere Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne gönderilir.

b. Nafaka Borçlusunun Yurt Dışında Bulunması Halinde Nafakanın Tahsili İçin Gerekli Tedbirlerin Alınması, Sulh Olunması, Nafaka Borçlusuna Karşı Dava Açılması ve İcra Takibi Yapılması

Alacaklısı, Türkiye'de; borçlusu, yabancı ülkede bulunan nafaka işlemlerinde Cumhuriyet savcılıkları gönderici makam durumundadır. Cumhuriyet savcılıkları, gerekli belgelerin, Sözleşme'nin öngördüğü şekilde düzenlenmesini sağlarlar. Daha sonra bu belgeleri, yabancı devlet yetkili makamlarına iletilmek üzere Türkiye'nin merkezi makamı olan Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne gönderirler. Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, talebi, doğrudan ilgili devletin merkezi makamına gönderir. O halde nafaka borçlusunun Türkiye dışında olduğu hallerde nafakanın tahsili aşağıdaki usul çerçevesinde gerçekleşmektedir:

(1) Nafaka alacaklısı, bulunduğu yerdeki gönderici makam görevini yapan Cumhuriyet savcısına başvuracaktır (md. 3/1). Cumhuriyet savcısı, talep formunu, adli müzaheret belgesini, vekâletname ve nüfus suretini başvuru yapan nafaka alacaklısına verecektir. Nafaka alacaklısı talep formunu doldura-

---

Yargıtay Dergisi, 24(1998)4, s. 538-539.

[28] Ergin NOMER, *Devletler Hususî Hukuku*, 21. bası, İstanbul, 2015, s. 283; Aysel ÇELİKEL/Bahadır ERDEM, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 14. bası, İstanbul, 2016, s. 303.

caktır. Nafaka talep formunda nafaka alacaklısının soyadı, adı, adresi, doğum tarihi, milliyeti ve mesleği ile icabında kanuni mümessilinin soyadı, adı ve adresi; nafaka borçlusunun soyadı, adı, doğum tarihi, milliyeti ve mesleği ile alacaklının malum olduğu ölçüde borçlunun son beş sene içindeki adresleri; nafaka talebinin mucip sebeplerinin teferruatlı bir izahı ile talep olunan şey ve bilhassa alacaklının ve borçlunun gelir kaynakları ve aile durumuna müteallik sair alakalı bilcümle malumat yer alacaktır. Talep formuna gerekli belgeleri ekleyecektir. Nafaka, bir mahkeme kararına dayanıyorsa, kararın icra edilebilir olduğuna ilişkin şerhi de içeren mahkeme kararının usulüne uygun şekilde onaylanmış sureti[29]; gönderici makam tarafından nafaka alacaklısına matbu olarak verilen ve nafaka alacaklısınca muhtara imzalattırılan adli müzaheret belgesi ve bu belgenin tercümesi; gönderici makam tarafından matbu olarak verilen nafaka alacaklısı verilen, nafaka alacaklısı tarafından imzalanan ve yabancı ülkedeki aracı kurumu nafaka alacağının tahsili için vekil tayin ettiğini gösteren vekâletname ile tercümesi; Cumhuriyet savcısı tarafından verilen nüfus kayıt suretinin nafaka alacaklısı tarafından ilgili nüfus müdürlüğünce imzalanmış metni nafaka talebine eklenecektir. Ayrıca nafaka alacaklısı, kendi adına bir döviz hesabı açtırıp hesap bilgilerini de forma ekleyecektir.

(2) Talep formu ve belgeler hazırlandıktan sonra, nafaka alacaklısı Cumhuriyet savcılığına hitaben bir dilekçe yazacak ve dilekçesine talep formunu ve belgeleri ekleyecektir. Dilekçeyi ve ekleri alan Cumhuriyet savcılığı gerekli kontrolleri yapacaktır.

(3) Cumhuriyet savcısı, başvuruyu, Türkiye'nin merkezi makamı olan Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'ne gönderecektir.

(4) Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü başvuruyu, nafaka borçlusunun bulunduğu ülkedeki merkezi makama gönderecektir. Nafaka borçlusunun bulunduğu ülkedeki merkezi makam, başvuruyu, kendi aracı makamına intikal ettirecektir. Borçlunun ülkesindeki aracı makam nafakanın tahsili için gerekli bütün tedbirleri alacak; gerekirse sulh olacak, dava açacak ya da icra takibinde bulunacaktır.

---

[29] Mahkeme kararlarının ibrazında yapılan hatalar ve mahkeme kararının nasıl ibraz edilmesi gerektiğine ilişkin açıklamalar için bkz. DAŞKIN, s. 31-32.

c. Nafaka Borçlusuna Karşı Açılacak Davalara İlişkin Olarak New York Sözleşmesi'nde Öngörülen Ortak Hükümler

Nafaka davasında görevli ve yetkili mahkemesi ve mahkemece uygulanacak usul, davanın açıldığı devletin hukukuna tabidir.

New York Sözleşmesi, nafaka alacağını tahsil etmek için aracı kurum tarafından açılacak davalarda, davacının yabancı olması veya davanın açıldığı ülkede yerleşim yerinin olmaması sebebiyle teminat istenmeyecektir. New York Sözleşmesi'nin 9(1)(2). maddesine göre, Sözleşme kapsamında açılacak davalarda nafaka alacaklısı, davanın açıldığı memlekette ikamet eden veya bu memleketin vatandaşı olan alacaklılara tanınan masraf muafiyetinden istifade eder ve onlarla aynı muameleyi görür. Yabancı veya gayri mukim alacaklılar ne dava masrafları için teminat akçesi yatırmaya ne de başka türlü bir tediyat veya tevdiatta bulunmaya mecbur edilemezler.

New York Sözleşmesi kapsamında görev yapan aracı kurumlar ve gönderici makamlar yaptıkları işlemler için herhangi bir ücret veya masraf talep edemezler.

New York Sözleşmesi'nin 7. maddesi uyarınca, akit devletlerin iç hukukları izin verdiği sürece, nafaka davasına bakan mahkeme, diğer bir akit devletin mahkemesini ya da kurumunu istinabe edebilir. Bu madde uyarınca nafaka davasına bakan bir mahkeme, tamamlayıcı belgeler ve başka deliller temin etmek için, ya diğer âkit devletin yetkili mahkemesinden ya da âkit devletin tayin edeceği başka bir makam veya aracı kurumdan istinabe talebinde bulunabilir. İstinabe talebinde bulunulan makam, tarafların hazır olabilmesi veya temsil edilebilmesi için, istinabenin icra edileceği tarihi ve mahalli, gönderici makama, aracı kuruma ve aynı zamanda borçluya bildirmeye mecburdur. İstinabe mümkün olan süratle icra edilmelidir. İstinabe talebi, alındığı tarihten itibaren dört ay zarfında icra edilemese, istinabede bulunan makama gecikmenin veya icra edilmeyişinin sebepleri bildirilmelidir. İstinabenin icrası herhangi bir harç ve masraf tediyesini gerektirmez. Ancak bazı hallerde istinabe talebi reddedilebilir. New York Sözleşmesi'nin 7. maddesinin (e) bendinde istinabe talebinin reddedileceği iki hal öngörülmüştür: (1) belgenin sıhhatinin şüpheli olması ve (2) istinabeyi icra edecek âkit devletin bunu egemenliğine veya güvenliğine halel getirecek mahiyette bulması. Bu iki sebep dışında başka bir gerekçeyle istinabe talebi reddedilemeyecektir.

Nafaka davasında uygulanacak hukuk konusunda New York Sözleşmesi'nin 6(3). maddesinde özel bir düzenleme öngörülmüştür. Bu maddeye göre, anılan davalarda ve bunlara ilişkin bütün meselelerde uygulanacak kanun, işbu sözleşmenin hiçbir hükmü ile bağlı olmaksızın, bilhassa devletler hususi hukuku dalındaki hükümleriyle beraber borçlunun devletinin kanunudur. Nafaka davasında usule ilişkin bütün meselelerde, davaya bakan mahkemenin hukuku uygulanacaktır. Buna karşın nafaka davasının esasına uygulanacak hukuk, davaya bakan mahkemenin milletlerarası özel hukuk kuralları dahil davaya bakan mahkemenin hukukudur. New York Sözleşmesi'nin 6(3). maddesi uyarınca, nafaka davasına bakan mahkeme, kendi devletinin taraf olduğu milletlerarası antlaşmalar da dahil kendi kanunlar ihtilafı kurallarının gösterdiği devletin hukukunu uygulayacaktır. Eğer dava Türk mahkemesinde açılırsa, davanın usulüne Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK); esasına ise MÖHUK'da yer alan kanunlar ihtilafı kurallarının gösterdiği devletin hukuku uygulanacaktır. Ancak MÖHUK'un 1(2). maddesinde Türkiye'nin taraf olduğu antlaşmalar saklı tutulduğundan nafakaya ilişkin antlaşmalar öncelikle uygulanacaktır. New York Sözleşmesi'nin yanı sıra nafaka konusunda Türkiye'nin taraf olduğu antlaşmalar şunlardır:

(1) Çocuklara Karşı Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınması ve Tenfizine İlişkin 1958 Tarihli Lahey Sözleşmesi[30]

(2) Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınması ve Tenfizine İlişkin 1973 Tarihli Lahey Sözleşmesi[31]

---

[30] Karar Sayısı: 7/5361: 14 Eylül 1972 tarih ve 1620 sayılı Kamınla onaylanması uygun bulunan «Çocuklara Karşı Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınması ve Tenfizine İlişkin Sözleşme»nin onay belgesinin tevdiinden itibaren altmışıncı gün yürürlüğe girmek üzere, onaylanması; Dışişleri Bakanlığının 28.10.1972 tarih ve 750.004-KOSSB/1127 sayılı yazısı üzerine, 31.5.1963 tarih ve 244 sayılı Kanunun 3 ve 5 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulunca 21.11.1972 tarihinde kararlaştırılmıştır (RG 11.1.1973/14418).

[31] Karar Sayısı: 8/5725: 3.11.1980 tarihli ve 2332 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ilişik «Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınmasına ve Tenfizine İlişkin Sözleşme»nin, (Türkiye Cumhuriyetinin, anılan Sözleşmenin 34 Üncü maddesine uygun olarak, 26 ncı maddenin 2 nci ve 3 üncü fıkralarında öngörülen civar ve sihri hısımlar arasındaki nafaka yükümlülüğüne ilişkin kararlar ve sulhler ile nafakanın belirli aralıklarla ödenmesini hükme bağlamayan kararlar ve sulhleri tanımamak ve tenfiz etmemek hakkı saklı tutulmak kaydıyla) onaylanması; Dışişleri Bakanlığının 8/11/1982 tarihli ve KMEH-V-LDK-XXIII-1977 sayılı yazısı üzerine, 31.5.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun

(3) Çocuklara Karşı Nafaka Mükellefiyetine ve Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme[32]

(4) Nafaka Yükümlülüğüne Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme[33]

(5) Küçüklerin Korunması Konusunda Makamların Yetkisine ve Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme[34].

New York Sözleşmesi'nin 6(3). maddesi uyarınca, nafaka davalarında milletlerarası antlaşmalar ve kanunlar ihtilafı kuralları da dahil borçlunun bulunduğu devletin hukuku uygulanacaktır. O halde New York Sözleşmesi kapsamında açılmış olan bir davada nafakaya ilişkin diğer bir milletlerarası antlaşmanın uygulanması mümkündür.

---

3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 22.11.1982 tarihinde kararlaştırılmıştır. (RG 16.2.1983/17961).

[32] Karar Sayısı: 7/3356: 9/9/1971 tarih ve 1482 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan «Çocuklara Karşı Nafaka Mükellefiyetine Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme»nin onaylanması; Dışişleri Bakanlığının 1.10.1971 tarih ve 750.004-Kons/1-960 sayılı yazısı üzerine, 31.5.1963 tarih ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre, Bakanlar Kurulunca 2.11.1971 tarihinde kararlaştırılmıştır (RG 24.12.1971/14052).

[33] Karar Sayısı: 8/5695**:** 3.11.1980 tarihli ve 2331 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan, ilişik «Nafaka Yükümlülüğüne Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme»nin, (Türkiye Cumhuriyetinin, anılan Sözleşmenin 24 üncü maddesi uyarınca 1) 14 üncü maddenin 1 inci ve 2 nci fıkralarında öngörülen, civar hısımları ile sihri hısımlar aramadaki nafaka yükümlülüklerine sözleşmeyi uygulamamak hakkı;
2) 15 inci maddede öngörülen, alacaklı ve borçlunun kendi vatandaşı olması ve borçlunun mutad meskeninin Türkiye'de bulunması halinde, yetkili mercilerinin kendi iç hukukunu uygulama hakkı;
saklı tutulmak kaydıyla) onaylanması; Dışişleri Bakanlığının 8 1 / 1 9 8 2 tarihli ve KMEH-V-LDK-XXTV-1976 sayılı yazısı üzerine, 31.5.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre. Bakanlar Kurulunca 26.11.1982 tarihinde kararlaştırılmıştır. (RG 6.2.1983/17951).

[34] Karar Sayısı 8/5727: 4.1.1977 tarihli ve 2029 sayılı Kanunla katılmamız uygun bulunan İlişik «Küçüklerin Korunması Konusunda Makamların Yetkisine ve Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme» ye katılmamızın, (Türkiye Cumhuriyetinin, anılan Sözleşmenin 23 üncü maddesi uyarınca, küçüğün ana-babası arasındaki evlilik bağının iptal edilmesi, son bulması veya ayrılığa ilişkin bir talep hakkında karar verecek hakimin, küçüğün şahsını veya mallarını koruma tedbirleri alma yetkisi saklı tutulmak kaydıyla onaylanması; Dışişleri Bakanlığının 8.11.1982 tarihli ve KMEH-V-LDK-X-1978 sayılı yazısı üzerine, 31.5.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 22.11.1982 tarihinde kararlaştırılmıştır (RG 21.2.1983/17966)

New York Sözleşmesi'nin 6(3). maddesinde, nafakaya hak kazanılıp kazanılmayacağı, nafaka alacaklısı ile nafaka borçlusunun kim olacağı ve nafakanın ödenmesinin şartları konusunda, taraf olduğu milletlerarası antlaşmalar ve kanunlar ihtilafı kuralları da dahil, nafaka borçlusunun bulunduğu devletin hukukunun uygulanmasını öngörmüştür[35]. Eğer nafaka borçlusunun hukukuna göre, nafaka hakkı doğmuyorsa o zaman New York Sözleşmesi kapsamında nafakanın tahsiline karar verilemeyecektir.

B. Mahkeme Tarafından Karara Bağlanan Nafakanın Yabancı Ülkede Tahsili

1. Nafaka Alacağına İlişkin İlamın Borçlunun Bulunduğu Ülkede Tescil Ettirilmesi

Bazı devletlerde, yabancı ilamın bu devlette sonuç doğurabilmesi için ilamın tescil edilmesi yeterli olabilir. Tescil edilen yabancı ilam, tıpkı tescilin yapıldığı devletin mahkemesi tarafından verilen ilam gibi yerine getirilebilir.

2. Nafaka Alacağına İlişkin İlamın Borçlunun Bulunduğu Ülkede Tenfizi

Nafakanın tahsili için New York Sözleşmesi'nde öngörülen diğer bir yol, nafaka alacaklısının vatandaşı olduğu veya ikamet ettiği devlet mahkemelerinden aldığı nafaka ilâmının, nafaka borçlusunun bulunduğu ülkede tenfiz edilmesini sağlamaktır. Bunun için nafaka alacaklısı kendi ülkesindeki aracı kuruma başvuracaktır. Başvuru, nafaka alacaklısının bulunduğu ülkedeki aracı kurum tarafından nafaka borçlusunun bulunduğu ülkenin aracı kurumuna gönderilecektir. Nafaka borçlusunun bulunduğu ülkedeki aracı kurum, söz konusu ilamın tenfizi ve daha sonra icrası için gerekli tedbirleri alacaktır. Belirtmek gerekir ki, âkit devletlerden birinde verilen nafakaya ilişkin ilamın nafaka borçlusunun bulunduğu devletin aracı kurumu tarafından tenfiz ettirilmesi yoluna başvurulursa, tenfiz usulü ve şartlarına, nafaka borçlusunun bulunduğu devletin hukuku uygulanacaktır. New Yok Sözleşmesi'nde tenfize ilişkin hükümler bulunmamaktadır. New York Sözleşmesi, kural olarak nafaka alacağının idarî yoldan tahsilini düzenlemekle beraber tenfiz

[35] DİZDAR, s. 178.

yolunu da açık tutmuş ve nafaka ilamının, nafaka borçlusunun bulunduğu devletin aracı kurumu vasıtasıyla tenfiz edilebileceğini öngörmüştür. Ancak tenfiz usulü ve şartlarını ayrıca düzenlemek yerine, nafaka borçlusunun bulunduğu ülkenin hukukuna tabi kılmıştır. Bu yönüyle bakıldığında New York Sözleşmesi gerçek anlamda bir tenfiz sözleşmesi olarak kabul edilemez.

3. Nafaka Alacağına İlişkin İlama İstinaden Borçlunun Bulunduğu Ülkede Yeni Bir Dava Açılması

Nafaka alacaklısının bulunduğu devletin mahkemesi tarafından verilen nafakaya ilişkin ilamın, nafaka borçlusunun bulunduğu devlette tenfiz edilmesi zorunlu değildir. Nafaka borçlusunun bulunduğu devlette yeni bir dava açılabilir. Böyle bir durumda, nafaka alacaklısının bulunduğu devletin mahkemesi tarafından verilen ilam, nafaka borçlusunun bulunduğu devlette açılan davada delil olarak kullanılabilir.

III. Yargıtay Kararlarında New York Sözleşmesi

A. New York Sözleşmesi Uyarınca Yabancı Nafaka İlamının Doğrudan İcraya Konulmasının Mümkün Olduğu Hallerde Tenfiz Davasının Açılmasında Hukuki Yararın Olmaması

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 20.6.1996 tarihli kararında, New York Sözleşmesi uyarınca Alman mahkemesince verilen ortak çocuk için davalı babanın tedbir nafakası ödemesine ilişkin ilamın, borçlu babanın bulunduğu Türkiye'de, Sözleşme hükümlerine göre oluşturulan aracı kurum Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü vasıtasıyla doğrudan icra ettirebilmesinin mümkün olduğuna; Almanya ve Türkiye'nin taraf olduğu New York Sözleşmesi hükümlerine göre aracı makamlar vasıtasıyla nafakanın tahsili mümkün olduğundan ayrıca tenfiz davası açılmasına gerek olmadığına karar vermiştir. Hatta 2. Hukuk Dairesi, nafaka alacaklısının ilamın Türkiye'de icrası için bir tenfiz kararı almakta hukukî yararı bulunmadığı sonucuna varmış ve Alman mahkemesince verilen ilamın tenfizine ilişkin ilk derece mahkemesi kararını bozmuştur. 2. Hukuk Dairesi'nin 20.6.1996 tarihli kararına göre:

"Tenfizi istenilen yabancı mahkemece verilen 28.6.1991 tarihli nafaka ilamı tarafların müşterek çocuğu 15.2.1976 doğumlu Özlem için yabancı mahkemede görülen boşanma davası sırasında ve dava görülmekte iken verilen davalı babanın tedbir nafakası ödemesine ilişkindir. Daha sonra 26.9.1991 tarihinde yabancı mahkemece verilen boşanma kararında, çocuğun velayeti annesine verilmekle birlikte bu tedbir hükmü yer almamıştır. Boşanmaya ve velayetin anneye verilmesine dair yabancı mahkeme ilamının tenfizine karar verilmiş ve kesinleşmiştir. 26.1.1971 tarihli 1331 sayılı kanunla onaylanan ve iç hukuk kuralı haline gelen Türkiye'nin de katıldığı 20 Haziran 1956 tarihli Nafaka Alacaklarının Yabancı Mahkemelerde Tahsili İle İlgili Uluslararası Sözleşme (New York Sözleşmesinin) önsözünde nafaka ilamlarının yabancı mahkemelerde tenfizini ciddi ameli ve kanuni güçlükler yarattığından söz edilerek bu problemlerin çözümünü ve güçlüklerin yenilmesini mümkün kılacak vasıtaları derpiş etmeye âkit devletlerin kararlı oldukları ve belirtilen hususlarda mutabık kaldıkları açıklandıktan sonra 1. maddesinde, Sözleşmenin amacının nafakanın tahsilini kolaylaştırmak olduğu ifade edilmiştir. Sözleşme yabancı nafaka alacaklarının tahsilini koylaştırmak için âkit devletlerin gönderici ve aracı kurumlar oluşturmasını hükme bağlamıştır. Her âkit devlet, onay ve katılma belgesinin tevdii sırasında kendi ülkesinde gönderici makam ve aracı kurum (kamusal veya özel nitelikte) oluşturacaktır (m. 2/2). Nafaka alacaklısı, "alacaklının devleti" diye isimlendirilen bir âkit tarafın ülkesinde bulunduğunda, borçlu da, "borçlunun devleti" diye isimlendirilen başka bir âkit tarafın yargısına tabi olduğu zaman alacaklı, borçludan nafaka alacağının tahsili için bulunduğu devletin gönderici makamına, nafaka talebi ve istinad ettiği belge ile birlikte başvurarak nafaka alacağının tahsilini isteyebilir (m. 3). Bulunduğu ülkedeki gönderici makam talebi gereksiz mütalaa etmedikçe, dosyaya borçlunun devleti tarafından tayin edilen aracı kuruma intikal ettirir (m. 4/1). Aracı kurumun görevleri başlıklı 6. maddeye göre, aracı kurum, alacaklının verdiği yetki sınırları dahilinde hareket ederek alacaklı namına, nafakanın tahsilini temin için icab eden bütün tedbirleri alır. Bu tedbirler beyanında bilhassa sulh yoluna gider. Gerekirse nafaka davası açar ve takip eder ve nafaka tediyesi ile ilgili her hükmü, emri veya sair adlî muameleyi icra ettirir. Yukarıda açıklanan Sözleşme hükümlerine göre; yabancı (Alman) mahkemece verilen ortak çocuk için davalı babanın ihtiyati tedbir nafakası ödemesine ilişkin ilamın, borçlunun bulunduğu ülkede (Türkiye'de) Sözleşme hükümlerine göre oluşturulması zorunlu olan aracı kurum (Adalet Bakanlığı) va-

> sıtasıyla doğrudan icra ettirebilmesi olanağı vardır. O halde, nafaka alacaklısının ilamın Türkiye'de icrası için bir tenfiz kararı almakta hukukî yararı bulunmamaktadır. Bu yön göz önünde tutulmadan tenfize karar verilmesi doğru bulunmamıştır"[36].

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, Alman mahkemesince verilen tedbir niteliğindeki nafaka kararının New York Sözleşmesi uyarınca Türkiye'de doğrudan icraya konulacağını; söz konusu ilamı doğrudan icraya koymak olanağı varken tenfiz yoluna gidilmesinde hukuki yararın olmadığını ifade etmiştir. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 6.2.1997 tarihli kararında da aynı sonuca varmıştır:

> "Nafakaya dair yabancı mahkeme ilamının 20.6.1956 tarihli nafaka alacaklarının yabancı memleketlerde tahsil ile ilgili uluslararası sözleşme hükümlerine göre (New York Sözleşmesi) tenfizine ya da tanınmasına lüzum olmaksızın doğrudan Türkiye'de icra ettirilebilmesi mümkündür. Anılan Sözleşme 26.1.1971 tarihli 1331 sayılı kanunla onaylanarak uygun bulunmuş ve iç hukuk kuralı haline gelmiştir. Bu bakımdan Sözleşme hükümlerine göre Türkiye'de doğrudan icra ettirilebilme olanağı bulunan yabancı bir ilam için (tanıma) talep etmekte davacının hukukî yararı yoktur. Verilen red kararı sonucu itibariyle doğrudur"[37].

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 6.2.1997 tarihli kararı doktrinde eleştirilmiş; Türkiye'de tanınmış ya da tenfiz edilmemiş yabancı ilamların doğrudan icrasının veya bunlara istinaden doğrudan bir idari işlemin yapılmasının mümkün olmadığı; yabancı mahkeme kararlarının Türkiye'de doğrudan sonuç doğurması için tereddüde yer vermeyecek açık bir düzenlemenin olması gerektiği; New York Sözleşmesi'nin akit devlet makamları tarafından verilen nafaka kararlarının diğer akit devletlerde doğrudan icra edilmesine imkân tanıyan bir Sözleşme olmadığı; New York Sözleşmesi'nin, diğer akit devlet makamları tarafından verilen nafaka kararlarına yönelik uygulamaya ilişkin 5(3). maddesi hükmünde 6. maddede öngörülen muhakeme usulünün ya bir tenfiz kararı veya tescil usulü veya nafaka alacaklısının bulunduğu devletin mahkemesi tarafından verilen karara müstenit yeni bir dava olabileceğinin ifade edildiği; bu ifade karşısında New York Sözleşmesi'nin nafaka alacak-

---

[36] 2. HD E. 1996/4304, K. 1996/6944, T. 20.6.1996: Nuray EKŞİ, *Milletlerarası Nitelikli Davalara İlişkin Mahkeme Kararları*, İstanbul, 2007, s. 272-273.

[37] 2. HD, E. 593, K. 1466, T. 6.2.1997: EKŞİ, *Milletlerarası Nitelikli Davalara İlişkin Mahkeme Kararları*, s. 277.

lısının bulunduğu devletin mahkemesi tarafından verilen karara doğrudan icraya konulmasını öngörmemesi sebebiyle 2. Hukuk Dairesi kararının yanlış olduğu ifade edilmiştir[38]. Buna karşın doktrinde diğer bir görüş, nafakaya ilişkin mevcut bir ilam varsa, bu ilamın icraya konulabileceğini savunmuştur[39]. Kanaatimizce, New York Sözleşmesi'nin 5(3). maddesi[40] ile 6(1). maddesini[41] birlikte değerlendirmek gerekir. Zaten 5(3). maddede, 6(1). maddeye atıf yapılmıştır. New York Sözleşmesi'nin 5(3). maddesinde, 6. maddede söz edilen usullerin nafaka borçlusunun bulunduğu devletin hukukuna göre açılacak olan tenfiz davası veya tescil ya da yeni bir davayı da kapsadığı ifade edilmiştir. O halde nafaka alacaklısının bulunduğu âkit devlet mahkemesi tarafından verilen ilam, nafaka borçlusunun bulunduğu devlette tefiz edilebileceği gibi icraya da konulabilir. Ancak tenfiz edilmemiş yabancı ilamlar, Türkiye'de "ilam" mahiyetini kazanamayacağından burada yabancı mahkeme kararının icraya konulması ile kastedilen, söz konusu kararın ilamsız icraya konulmasıdır.

Nitekim Yargıtay 2. Hukuk Dairesi de 3.5.2011 tarihli kararında yabancı mahkemece verilen nafaka kararının tenfize gidilmeksizin doğrudan icraya konulabileceği sonucuna varmıştır. Söz konusu karara göre:

"Davacı Ali Kuzu Uysal, Döndü Gökgöz ile şiddetli geçimsizlik nedeniyle İsviçre Uster Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 8.8.2002 tarihli kararı ile boşandıklarını, kararın 19.12.2002 tarihinde kesinleştiğini, bu kararın Samsun Asliye Hukuk (Aile) Mahkemesi tarafından 13.7.2004 tarihli kararla aynen tenfizine karar verildiğini, İsviçre Zürih Kantonu Yüksek Mahkemesinde 14.4.2004 tarihinde davalı lehine nafakaya hükmedildiğini, daha sonra işsiz kalması nedeniyle nafakanın düşürüldüğünü, kendisinin Türkiye'ye dönüp yerleştiğini, evlenip çocuğu olduğunu, davalının Ayancık

---

[38] ŞANLI/ESEN/ATAMAN FİGANMEŞE, s. 199-201 dn. 231.

[39] AKINCI/DEMİR GÖKYAYLA, s. 120.

[40] Article 5(3)- Proceedings under article 6 may include, in accordance with the law of the State of the respondent, exequatur or registration proceedings or an action based upon the act transmitted under paragraph 1.

[41] Article 6(1)- The Receiving Agency shall, subject always to the authority given by the claimant, take, on behalf of the claimant, all appropriate steps for the recovery of maintenance, including the settlement of the claim and, where necessary, the institution and prosecution of an action for maintenance and the execution of any order or other judicial act for the payment of maintenance.

İcra Müdürlüğü'nün 2009/70 Esas sayılı takip dosyası ile birikmiş nafaka alacaklarını tahsil ettiğini, sadece SSK emekli maaşı bulunduğunu, başka geliri olmadığını ileri sürerek, yoksulluk nafakasının kaldırılması ya da azaltılmasına karar verilmesini istemiştir. Davalıya yurt dışı adresine tebligat yapılmış, cevap vermemiştir. Mahkemece yabancı mahkeme kararının yalnızca boşanmaya ilişkin kısmının tenfizine karar verildiği, davacının kaldırılmasını ya da azaltılmasını istediği nafaka ilamı ile ilgili tenfiz ve tanıma kararı verilmediği, bu nedenle yabancı mahkemeden verilen ilamın kesin delil veya hüküm kabul edilemeyeceğinden davanın reddine karar verilmiş; hüküm, davacı tarafından temyiz edilmiştir. Davalı, İsviçre Uster Bölge Mahkemesinin 18.8.2007 tarih ve Zürih Kantonu Yüksek Mahkemesinin 14.4.2004 tarihli kararını, Türkiye'de Ayancık İcra Müdürlüğü'nün 2009/70 Esas sayılı dosyası ile takibe koymuştur. Davacı 2009/70 Esas sayılı dosyasındaki yoksulluk nafakasının kaldırılması veya azaltılmasını talep etmiştir. Takip konusu alacak, yabancı mahkemece verilen yoksulluk nafakasının birikmiş 31.603,69 İsviçre frangı karşılığı (44.529.59 TL) alacaktır. Nafakaya dair yabancı mahkeme ilamının 20.06.1956 tarihli nafaka alacaklarının yabancı memleketlerde tahsili ile ilgili uluslararası sözleşme hükümlerine göre (New York Sözleşmesi) tenfizine ya da tanınmasına lüzum olmaksızın doğrudan Türkiye'de icra ettirebilmesi mümkündür. Anılan sözleşme 26.01.1971 tarihli 1331 sayılı kanunla onaylanarak uygun bulunmuş ve iç hukuk kuralı haline gelmiştir. Bu bakımdan sözleşme hükümlerine göre yabancı bir ilam için Türkiye'de doğrudan icra ettirebilme olanağı olduğundan, tanıma kararına gerek bulunmamaktadır. Mahkemece davanın esasına girilerek tarafların sosyal ve ekonomik durumları araştırılarak ortaya çıkacak sonuca uygun bir karar verilmesi gerekirken, dosya ve delillerin değerlendirilmesinde yanılgıya düşülerek, yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir"[42].

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, Rukiye Durkut ile Rıza Durkut arasındaki nafaka ve velayet kararının tanıma tenfiz davasında Zonguldak 1. Aile Mahkemesi tarafından verilen hükmün temyizi davasında ise yukarıda belirtilen içtihadından dönerek aksi yönde bir sonuca varmıştır. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 26.3.2014 tarihli kararı şöyledir:

[42] 3. HD, E. 2011/7000, K. 2011/7721, T. 3.5.2011.

> "Özel hukuka ilişkin yabancı mahkeme ilamlarının Türkiye'de icrası tenfiz kararının alınmasına bağlıdır (5718 sayılı MÖHUK md. 50). Tenfiz kararı alınmadıkça milletlerarası özel hukukuna göre yabancı ilamın Türkiye'de icrası olanağı yoktur. 1956 tarihli Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsiline İlişkin Sözleşme, bir tanıma veya tenfiz sözleşmesi olmayıp, nafaka alacaklısı ile nafaka yükümlüsünün farklı memleketlerde bulunması halinde nafaka alacaklısının tahsiline kolaylaştırıcı hükümler getirmiş olup, bu sözleşme nafaka yükümlülüğüne ilişkin yabancı ilamların, ilamın verildiği devlet dışında sözleşmeye taraf diğer bir devlette doğrudan icrasına imkân vermez. Onun için nafaka yükümlülüğüne ilişkin yabancı ilamın Türkiye'de icra edilebilir olması tenfiz kararı verilmesini gerektirir. Öyleyse, nafaka yükümlülüğüne ilişkin kararların tanınması ve tenfizine ilişkin 1973 tarihli Lahey Sözleşmesi hükümleri dikkate alınarak nafaka yükümlülüğü ile ilgili yabancı mahkeme kararının tenfizine karar verilmelidir. Bu husus nazara alınmadan 1956 tarihli sözleşme hükümlerinden hareketle davacının tenfiz davası açmakta hukuki yararının bulunmadığı gerekçesi ile isteğin reddi doğru bulunmamıştır. Davacı, nafaka yükümlülüğü hakkındaki yabancı mahkeme kararının tenfizi isteğinin yanında velayete ilişkin yabancı mahkeme kararının tenfizini de talep etmiştir. Çocukların velayetine ilişkin kararların tanınması ve tenfizi ile velayetin yeniden tesisine ilişkin 1980 tarihli Lüksemburg Sözleşmesi hükümleri dikkate alınarak davacının talebi hakkında olumlu veya olumsuz bir hüküm kurulması gerektiği halde bu hususun nazara alınmaması doğru olmamıştır"[43].

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 24.12.2015 tarihli kararında da Almanya'da verilen nafaka ilamının doğrudan icraya konulamayacağı, Alman mahkemesi kararının ilamlı icraya konulabilmesi için tenfizine karar verilmesi gerektiği sonucuna varmıştır. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 24.12.2015 tarihli kararına göre:

> "Dava münhasıran, nafaka yükümlülüğü konusundaki yabancı mahkeme kararının tanınması ve tenfizi isteğine ilişkindir. Mahkemece, nafaka alacaklarının tahsili ile ilgili uluslararası sözleşmeye göre tenfize ya da tanımaya lüzum olmaksızın doğrudan Türkiye'de icra ettirilebilmesi mümkün bulunduğu gerekçe gösterilerek istek reddedilmiş, kararı davacı temyiz etmiştir. Özel hukuka ilişkin yabancı mahkeme

[43] 2. HD, E. 2013/25394, K. 2014/6945, T. 26.3.2014.

ilamlarının Türkiye'de icrası tenfiz kararının alınmasına bağlıdır (5718 sayılı MÖHUK md. 50). Tenfiz kararı alınmadıkça Milletlerarası Özel Hukuku göre yabancı ilamın Türkiye'de icrası olanağı yoktur. 1956 tarihli Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsiline İlişkin Sözleşme, bir tanıma veya tenfiz sözleşmesi olmayıp, nafaka alacaklısı ile nafaka yükümlüsünün farklı memleketlerde bulunması halinde nafaka alacaklısının tahsiline kolaylaştırıcı hükümler getirmiş olup, bu sözleşme nafaka yükümlülüğüne ilişkin yabancı ilamların, ilamın verildiği devlet dışında sözleşmeye taraf diğer bir devlette doğrudan icrasına imkan vermez. Onun için nafaka yükümlülüğüne ilişkin yabancı ilamın Türkiye'de icra edilebilir olması tenfiz kararı verilmesini gerektirir"[44].

B. New York Sözleşmesinin Gayrisahih Nesepli Çocuğa Verilecek Nafakaya Uygulanabilmesi İçin Öncelikle Baba ile Çocuk Arasında Soybağının Kurulması

Evlilik dışı doğan çocukların New York Sözleşmesi'nin kapsamına girdiği kabul edilmektedir. Ancak nafaka talebi sırasında çocuğun kendisinden olmadığı ve bu nedenle nafaka yükümlülüğünün doğmadığı iddiası öne sürülebilir. New York Sözleşmesi'nin hazırlıkları sırasında, özelikle savaş esnasında başka ülkelere giden ve geri döndükten sonra bu ülkelerdeki evlilik dışı ilişkilerin olan çocuklarına sahip çıkmayanların baba olduklarını reddetmesi halinde nasıl bir yol takip edileceği hususunda Sözleşmeye bir hüküm konulması önerisi reddedilmiştir[45]. *Contini*'ye göre, New York Sözleşmesi kapsamında gayri sahih nesepli çocuk için yapılan nafaka talebi sırasında, nafaka borçlusu baba olduğu reddederse 6(3). madde uyarınca nafaka borçlusunun bulunduğu devletin hukuku bu sorun hakkında da uygulanacaktır[46]. *Tekinalp/Uyanık Çavuşoğlu* ise, aracı kuruma nafaka davası açması konusunda yetki verilirse, Türk mahkemesi nafakaya ilişkin talebi incelerken soybağına ilişkin yabancı ilamı önmesele ve takdiri delil olarak değerlendirebileceğini ifade etmişlerdir[47].

---

[44] 2. HD, E. 2015/16917, K. 2015/25017, T. 24.12.2015.

[45] CONTINI, s. 10-11.

[46] CONTINI, s. 11.

[47] Gülören TEKİNALP, *Milletlerarası Özel Hukuk Bağlama Kuralları*, (G. Tekinalp/A. Uyanık Çavuşoğlu), 12. bası, İstanbul, 2016, s. 222.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, New York Sözleşmesi'nin, evlilik dışı ilişkiden doğan çocuğa verilecek nafakaya uygulanabilmesi için nafaka borçlusu ile nafaka alacaklısı arasında babalığa ilişkin hükmün tanınması gerektiğine karar vermiştir. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 24.5.1991 tarihli kararında, davanın bir tenfiz davası olmadığını; yabancı uyruklu ana ile davalı Türk vatandaşının birleşmelerinden doğduğu iddia olunan ve anasının yanında bulunan küçük için Kemalpaşa Cumhuriyet Savcısı tarafından açılan davada nafaka istendiğini; davanın, tenfiz davası olmaması sebebiyle, New York Sözleşmesi'nin ya da MÖHUK'un tenfize ilişkin hükümlerinin uygulanamayacağını; ilk derece mahkemesinin, Çocuklara Karşı Nafaka Mükellefiyetine Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme'yi dikkate alması gerektiğini; bu Sözleşme'nin, adından da anlaşılacağı üzere, nafaka davasına hangi ülkenin hukukunun uygulanacağına ilişkin olduğunu; ancak Çocuklara Karşı Nafaka Mükellefiyetine Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme'nin, nesepsiz çocuklara uygulanamayacağını; böyle bir durumda MÖHUK'da yer alan kanunlar ihtilâfı kurallarının uygulanacağını; ancak MÖHUK hükümleri uygulanarak baba aleyhine nafakaya karar verilebilmesi için, öncelikle söz konusu kişinin baba olduğuna dair Çekoslavakya mahkemesi kararının tanınması gerektiğini; baba ile çocuk arasında, nesep bağı kurulmaksızın nafakaya karar verilemeyeceğini; öncelikle, Çekoslavak mahkemesi tarafından verilen Türk vatandaşının baba olduğuna ilişkin ilamın tanınması gerektiğine karar vermiştir. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 24.5.1991 tarihli kararına göre:

> "Kamu hukuku adına ve Helena Voriokova'yı temsilen Kemalpaşa C. Savcısı ile İsmet Milör arasındaki nafaka davasının yapılan muhakemesi sonunda davanın kabulüne dair verilen hüküm duruşmalı olarak davalı tarafından temyiz edilmişse de duruşma için davetiye pulu olmadığından duruşma isteği red edilmekle, evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

Yabancı uyruklu ana ile davalının birleşmelerinden doğduğu iddia olunan ve anasının yanında bulunan küçük için nafaka istenmiştir. Dava, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi tarafından 1956 yılında hazırlanan ve Türkiye'nin sonradan iltihak ettiği, 26.1.1971 günlü 1331 sayılı kanunla onanan Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsili ile İlgili Sözleşme

uyarınca, aracı kurum sıfatıyla Cumhuriyet savcısı tarafından açılmıştır. Yabancı mahkeme kararının 2675 sayılı kanun veya 1620 sayılı kanunla onaylanan sözleşme uyarınca tenfizi veya tanınması yönünde bir istek söz konusu değildir. 1482 sayılı kanunla onanan Çocuklara Karşı Nafaka Mükellefiyetine Uygulanacak Kanunlara Dair Sözleşme (La Haye Sözleşmesi) hükümlerinin uygulanabilmesi için herşeyden önce çocuğun nesebi sahih veya nesebi gayrı sahih olduğunun belirlenmesi gerekir. Nesebsiz olanların bu sözleşmeden yararlanmaları mümkün değildir.

Evlilik dışı çocuk ile baba arasındaki kişisel ve mali ilişkilere babanın milli hukuku uygulanır (2675 sayılı Kanun 17). Babaya karşı nisbeti babalık hükmü ile veya tanıma suretiyle belli olan çocuk, babanın aile ismini taşır ve onun vatandaşlık hakkını iktisap eder. Babanın borçları, tıpkı nesebi sahih çocuğa karşı olan borçları gibidir (Medeni Kanun (MK) md. 312). Küçüğün davalı ile irs ilişkisini gösteren Türk hukukuna göre oluşan bir hüküm veya tanıma belgesi ortaya konmamıştır. Her ne kadar Çekoslovak mahkemesi tarafından davalının baba olduğuna dair bir karar verilmiş ise de bu karar için 2675 sayılı Milletlerarası Özel ve Usul Hukuku Hakkında Kanuna uygun bir tenfiz veya tanıma kararı getirilmemiştir. Söz konusu Kanun'un 34 ve müteakip maddeleri uyarınca Türk mahkemelerinden alınmış bir tenfiz veya tanıma kararı getirilmedikçe söz konusu Çekoslovak mahkemesi kararı babalığı tesbit eden hüküm olarak nitelendirilemez. Bu yönler gözetilmeden birikmiş nafakanın tahsiline ve davalının her ay 62.100 TL nafaka ödemesine karar verilmesi doğru bulunmamıştır"[48].

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, davacının, New York Sözleşmesi veya MÖHUK uyarınca tenfiz talebinde bulunmadığını ifade etmiştir. Buna karşın, karara ilişkin muhalefet şerhinde, davanın, New York Sözleşmesi'ne istinaden açıldığı belirtilmiştir. New York Sözleşmesi uyarınca nafaka alacaklısı iki yol takip edebilir: Bu yollardan birincisi; nafaka alacaklısının, uyruğunda bulunduğu devletin yetkili merciine başvurarak aldığı nafaka ilâmını veya nafaka ödenmesini öngören ara kararını infaz edilmek üzere gönderici makam aracılığı ile borçlunun bulunduğu devletin aracı kurumuna göndermesidir. Bu yol tercih edildiği takdirde, ilâmın yabancı bir devlette

[48] 2. HD E. 1991/10002, K. 1991/8344, T. 24.5.1991: Nihat İNAL, *Nüfus, Babalık, Evlat Edinme, Yabancı Kararların Tenfizi, Velayet, Vesayet Davaları*, Ankara, 2001, s. 365-367.

tenfizi söz konusu olacaktır[49]. Nafaka alacaklısı tarafından seçilebilecek ikinci yol, nafaka talebine ilişkin belgeleri kendi aracı makamı vasıtasıyla, borçlunun bulunduğu devletteki aracı kurumuna göndererek borçlunun ülkesindeki aracı makam vasıtasıyla, yetkili merciden bir nafaka ilâmı almak ve bu ilâmı o ülkede infaz ettirmektir. Muhalefet şerhinden anlaşıldığı kadarıyla, Yargıtay kararına konu olan olayda, ikinci yola başvurulmuştur. Dava konusu olayda da, Çekoslovak mahkemesi, Türk vatandaşının, Helena Voriokova'nın babası olduğuna karar vermiş; ancak nafakaya hükmetmemiştir. Davacı, New York Sözleşmesi uyarınca doğrudan Cumhuriyet savcılığı aracılığıyla Türkiye'de nafaka konusunda bir karar verilmesini ve bu kararın icrasını istemiştir. Alacaklısı yabancı devlette, borçlusu Türkiye'de bulunan nafaka işlemlerinde, Cumhuriyet savcılıkları nafaka alacağının tahsilini sağlayan aracı kurum durumundadır. Alacaklının bulunduğu devlet merkezî makamı tarafından gönderilen belgeler, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü aracılığı ile borçlunun bulunduğu yerdeki Cumhuriyet savcılığına gönderilmektedir. Cumhuriyet savcılıkları alacaklının verdiği yetki sınırları dahilinde hareket ederek alacaklı namına nafakanın tahsilini temin için gereken bütün tedbirleri almaktadır. Cumhuriyet savcılıkları, bu tedbirler çerçevesinde, Adalet Bakanlığı'nın onayını aldıktan sonra, sulh yoluna gidebilir, gerekirse yeni bir nafaka davası açabilir ve alınacak nafaka ilâmının infazı için icra memurlukları aracılığıyla cebrî icra yoluna başvurabilir[50]. Nitekim, dava konusu olayda Cumhuriyet savcılığı nafakaya hükmedilmesi için mahkemede dava açmıştır. New York Sözleşmesi'nin 6(3). maddesi uyarınca, nafaka için açılacak olan davalarda, kanunlar ihtilâfı kuralları da dahil borçlunun bulunduğu ülkenin hukuku uygulanacaktır. Bu bağlamda Yargıtay 2. Hukuk Dairesi de, Türkiye'nin taraf olduğu Çocuklara Karşı Nafaka Mükellefiyetine Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme ile MÖHUK'da yer alan kanunlar ihtilâfı kurallarının uygulanması gerektiğine işaret etmiştir. Ancak Çocuklara Karşı Nafaka Mükellefiyetine Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme'nin, nesepsiz çocuklar açısından uygulanmayacağını belirtmiştir. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, ayrıca, evlilik dışı çocuk ile babası olduğu iddia edilen Türk vatandaşı arasında nesep bağına ve baba olduğuna dair Çekoslovak mahkemesi tarafından verilen kararın tanınmış olması sebebiyle nafakaya karar verilemeyeceği sonucuna varmıştır.

---

[49] Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsili ile İlgili Sözleşmeye İlişkin Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Genelgesi (Genelge No: 64/2), 16.11.2011: http://uhigm.adalet.gov.tr (21.3.2016).

[50] Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsili ile İlgili Sözleşmeye İlişkin Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Genelgesi (Genelge No: 64/2), 16.11.2011: http://uhigm.adalet.gov.tr (21.3.2016).

C. Yabancı Ülkedeki Nüfus İdaresinde Tanınan Çocuğun Henüz Türkiye'de Baba Hanesinde Nüfusa Kayıtlı Olmamasının Nafaka İstemine Engel Teşkil Etmemesi

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 4.3.2008 tarihli kararında Szabo Gizella'yı temsilen Sulakyurt Cumhuriyet Savcılığı tarafından Hüseyin Şahin'e karşı açılan davada verilen kararın temyizi üzerine aşağıdaki sonuca varmıştır:

> "Davada; Sulakyurt Cumhuriyet Savcılığı, yabancı uyruklu Szabo Gizella ile davalının gayrimeşru ilişkisinden dünyaya geldiği iddia edilen Atilla isimli müşterek çocuk için 1 Ocak 1997 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere aylık 30.000 Macaristan Forinti karşılığı olan 217.53 YTL nafaka talep ve dava etmiş, mahkemece 2675 sayılı yasanın 17. maddesine göre Türk makamları önünde küçük Atilla'nın tanındığına dair bir belge ve mahkeme kararı bulunmadığından nafaka isteminin reddine karar verilmiş, karar davacı temsilcisi tarafından temyiz edilmiştir. Hüküm tarihinde yürürlükte bulunan 2675 sayılı MÖHUK'un 17. maddesine göre evlilik dışı çocuk ile baba arasındaki kişisel ve mali ilişkilere babanın milli hukuku uygulanmaktadır.
>
> MK'nın 295. maddesi hükmüne göre tanıma babanın nüfus memuruna veya mahkemeye yazılı başvurusu ya da resmi senette veya vasiyetnamesinde yapacağı beyanla olur. Davalı babanın 5.11.1991 tarihinde Budapeşte Belediyesine bağlı nüfus müdürlüğünde düzenlenen tutanakla Attila isimli çocuğu tanıdığı anlaşılmaktadır. MÖHUK'un 5. maddesi uyarınca yetkili yabancı hukukun belirli bir olaya uygulanan hükmünün Türk kamu düzenine açıkça aykırı olması halinde bu hüküm uygulanmaz. Gerekli görülen hallerde Türk hukuku uygulanır. Anılan kanunun 6. maddesi hükmüne göre hukuki işlemler yapıldığı yer hukukunda öngörülen şekil kurallarına uygun olarak yapıldıkları takdirde hukuki sonuç doğurabilmektedir. Nüfus memuru huzurunda yapılan tanımanın MK'nın 295. maddesi hükümlerine uygun bulunduğu anlaşılmakta dolayısıyla MÖHUK'un 17. maddesi hükmüne bir aykırılık bulunmamaktadır. Nafaka istenen çocuğun henüz Türkiye'de baba hanesinde nüfusa kayıtlı olmaması nafaka istemine engel teşkil etmemektedir.
>
> Türkiye'nin taraf olduğu nafaka alacaklarının yabancı ülkelerde tahsiline ilişkin 1956 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (1956 tarihli New York Sözleşmesi) hükümleri doğrultusunda

> küçük Attilla için hakkaniyete uygun bir nafakaya hükmedilmesi gerekirken yazılı gerekçelerle davanın reddi şeklinde hüküm kurması doğru görülmemiştir"[51].

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin kararında yer alan, *"nüfus memuru huzurunda yapılan tanımanın MK'nın 295. maddesi hükümlerine uygun bulunduğu anlaşılmakta dolayısıyla MÖHUK'un 17. maddesi hükmüne bir aykırılık bulunmamaktadır. Nafaka istenen çocuğun henüz Türkiye'de baba hanesinde nüfusa kayıtlı olmaması nafaka istemine engel teşkil etmemektedir"* ifadesinden, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin, çocuk ile baba arasında soy bağının kurulmasını, nafaka davasının ön sorunu olarak ele aldığı anlaşılmaktadır. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, kararı verilirken mülga 2675 sayılı MÖHUK yürürlükteydi. 2675 sayılı MÖHUK'un 17. maddesine göre evlilik dışı çocuk ile baba arasındaki kişisel ve mali ilişkilere babanın milli hukuku uygulanmaktadır. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, çocuk ile babası arasındaki soybağının 2675 sayılı MÖHUK'un 17. maddesinde yer alan kanunlar ihtilafı kurallarının gösterdiği hukuka uygun olarak tesis edildiğini; zaten MÖHUK'un 17. maddesi uyarınca uygulanacak olan babanın milli hukuku yani Türk Medeni Kanunu'nun 295. maddesinde babanın, nüfus memuruna yapacağı bir beyanla çocuğu tanıyabileceğinin yer aldığını belirtmiştir. Ancak tanımanın Türk nüfus memuru huzurunda değil Macaristan'da yapılması sebebiyle, tanıma işlemin şeklen geçerli olup olmadığının Macaristan hukukuna göre değerlendirileceğini; Macaristan hukukunda da tıpkı Türk Medeni Kanunu'nun 295. maddesinde yer alan nüfus memuru huzurunda babanın beyanda bulunmasıyla çocuğun tanınacağına ilişkin bir hükmün yer aldığını; Türk Medeni Kanunu'nun 295. maddesi ile paralel içeriğe sahip olan Macaristan hukukunun Türk kamu düzenine aykırılığından söz edilemeyeceğini ifade etmiştir. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, kendisi için nafaka istenen çocuğun henüz Türkiye'de baba hanesinde nüfusa kayıtlı olmamasını, nafaka istemine engel olarak görmemiştir. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, ilk önce soybağına ilişkin sorun açıklığa kavuşturulduktan ve çocuk ile baba arasında soybağının bulunduğu tespit edildikten sonra 1956 New York Sözleşmesi hükümleri uygulanarak Atilla için nafaka tayin edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, tarafından verilen kararda ve doktrinde de ifade edildiği üzere, evlilik dışı doğan çocuk için yapılan nafaka taleplerinde çocuk ile baba arasında soybağının kurulması, nafakanın ön sorununu teşkil etmektedir. Ön sorunun çözümünde, MÖHUK'da yer alan soy bağına ilişkin hükümler uygulanacaktır. Soybağının varlığı tespit edildikten sonra New York Sözleşmesi uygulanarak çocuk için nafaka ödenmesine karar verilecektir.

---

[51] 3. HD, E. 2007/19450, K. 2008/3590, T. 4.3.2008.

Sonuç

New York Sözleşmesi, nafaka alacaklarının tahsili konusunda akit devletler arasında işbirliğini merkezi makamlar, gönderici makamlar ve aracı kurumlar vasıtasıyla gerçekleştirmektedir. New York Sözleşmesi, işbirliğinin nasıl tesis edileceğini ve işleyeceğini öngörmekle beraber nafaka alacağının tahsilinde en önemli rol yine ulusal makamlara düşmektedir[52]. Ayrıca New York Sözleşmesi'nin, nafaka alacaklısı tarafından yapılan taleplere eklenecek belgelerin taşıması gerekli şekli şartlarını ve onay usullerini; nafaka alacağının tahsili için açılacak davalar ve yapılacak icra takiplerini ulusal mevzuatlara tabi kılması, ülkeler arasında farklı uygulamaların yapılmasına neden olmaktadır.

New Yok Sözleşmesi'nde nafaka alacaklısı, nafaka borçlusu ve nafaka türleri konusunda herhangi bir hüküm öngörülmemiş; bu konular, kanunlar ihtilafı kuralları da dahil nafaka borçlusunun bulunduğu devletin hukukuna bırakılmıştır. Bu nedenle, New York Sözleşmesi'ne taraf olan bir ülkede nafaka alacaklısı olarak ya da nafaka borçlusu olarak kabul edilecek bir şahıs diğerinde borçlu ya da alacaklı olarak kabul edilmeyebilir. Ayrıca New York Sözleşmesi'nin 5(3). maddesinde nafaka alacaklısının bulunduğu devlet mahkemesi tarafından verilen nafakaya ilişkin ilamın, nafaka borçlusunun bulunduğu devlette tenfizinden söz edilmiş ancak tenfiz şartları konusunda da düzenleme getirilmemiştir. Yabancı nafaka ilamlarının tenfizine ilişkin antlaşmaların uygulanmayacağı hallerde, tenfiz, her devletin kendi milletlerarası özel hukuk düzenlemeleri çerçevesinde gerçekleşecektir. Tenfiz şartları konusunda genel olarak ortak bir uygulamadan söz etmek mümkün olmakla beraber tenfizin şartlarından birini teşkil eden kamu düzeninin yorumunda ülkeler arasında farklılık olabilir.

Ülke aşan nafaka alacaklarının kısa sürede ve etkin bir şekilde tahsili konusunda 1956 yılında hazırlanan New York Sözleşmesi'nin başarılı bir şekilde uygulanması âkit devletlerin merkezi makam, gönderici makam ve aracı kurumlarının çabasına ve başarısına bağlıdır. Nafaka alacaklısı tarafından talep formunun doldurulması, forma eklenmesi gereken belgelerin

[52] Bazı ülkelerde nafaka borclusunun nafakayı ödememesi halinde hapis cezası hükmedilmekte veya örneğin sık seyhat ediyorsa pasaportuna el konulmaktadır (Jan W.D. Van OLDENBORGH, *Recognition and Enforcement of Maintenance Orders A Survey on the Position in Various Countries*, International Legal Practice, 9(1984), s. 56-57).

hazırlanması konusunda ulusal makamların gerekli yardımı yapması; gönderici kurum tarafından dosyanın eksiksiz bir şekilde hazırlanması hususunda gerekli titizliğin gösterilmesi; dosyanın hazırlanması ve nafaka borçlusunun bulunduğu ülkedeki makamlara seri bir şekilde ulaştırılması; hatta nafaka borçlusunun bulunduğu devletin kabul etmesi halinde dosyanın elektronik ortamda iletilmesi, ulusal makamlara düşen görevlerin başında gelmektedir. Hiç şüphesiz nafaka alacaklısının da belgelerin düzgün ve usulüne uygun bir şekilde hazırlanması konusunda gerekli özen ve titizliği göstermesi, zaman kaybını ve ek belge taleplerini önleyecek; başvurunun hızlı bir şekilde sonlandırılmasına katkıda bulunacaktır. Ne yazık ki, uygulamada nafaka alacaklılarının belgeleri eksik, gelişi güzel ve özensiz bir şekilde hazırladığı, belgeler üzerinde tahrifat ve kazıntının olduğu; belgelerin okunaklı ve temiz olmasına özen gösterilmediği; tercümelerin hatalı olarak yapıldığı durumlar da olmaktadır[53]. Nafaka alacaklılarının, New York Sözleşmesi'nin varlığından ve sağladığı olanaklardan nafaka alacaklılarının haberdar olmaması da diğer bir sorunu teşkil etmektedir. Bu sorunun aşılmasında baroların New York Sözleşmesi'ne ilişkin olarak yapacakları bilgilendirmeler etkili bir yöntem teşkil etmektedir.

[53] DAŞKIN, s. 4-5; Kudret Recai DURUDOĞAN, *Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsili ile İlgili Sözleşmenin Uygulanması*, Ankara Barosu Dergisi, (1973)5, s. 938.

Kaynakça

AKINCI, Ziya / DEMİR GÖKYAYLA, Cemile; *Milletlerarası Aile Hukuku*, İstanbul 2010.

BROMLEY, P.M.; *Maintenance Orders (Reciprocal Enforcement) Act 1972*, Modern Law Review, 35(1972)6.

CONTINI, Paolo; *International Enforcement of Maintenance Obligations*, California Law Review, 41(1953).

CONTINI, Paolo; *The United Nations Convention on the Recovery Abroad of Maintenance*, St. John's Law Review, XXXI(1956)1.

ÇELİKEL Aysel / ERDEM, Bahadır; *Milletlerarası Özel Hukuk*, 14. bası, İstanbul 2016.

DOĞAN, İzzet; *Öğretide ve Uygulamada Milletlerarası Aile Hukuku ve Milletlerarası Usul Hukuku*, Ankara, 2010.

DURUDOĞAN, Kudret Recai; *Nafaka Alacaklarının Yabancı Memleketlerde Tahsili ile İlgili Sözleşmenin Uygulanması*, Ankara Barosu Dergisi, (1973)5.

EKŞİ, Nuray; *Milletlerarası Nitelikli Davalara İlişkin Mahkeme Kararları*, İstanbul, 2007.

GRODECK, J.K.; *Enforcement of Foreign Maintenance Orders: French and English Practice*, International and Comparative Law Quarterly, 8(1959)1.

GUTTERIDGE, H.C.; *The International Enforcement of Maintenance Orders*, International Law Quarterly, 2(1948)2.

İNAL, Nihat; *Nüfus, Babalık, Evlat Edinme, Yabancı Kararların Tenfizi, Velayet, Vesayet Davaları*, Ankara, 2001.

KAMACI, Mahmut; *Türk Milletlerarası Özel Hukukunda Nafaka ve Bu Konudaki Türkiye'nin Katıldığı Milletlerarası Özel Hukuk Sözleşmeleri*, Yargıtay Dergisi, 24(1998)4.

NOMER, Ergin; *Devletler Hususî Hukukunda Nafaka*, İstanbul, 1967.

NOMER, Ergin; *Devletler Hususî Hukuku*, 21. bası, İstanbul, 2015.

ŞANLI Cemal / ESEN Emre / ATAMAN FİGANMEŞE, İnci; *Milletlerarası Özel Hukuk*, 4. bası, İstanbul, 2015.

TEKİNALP, Gülören; *Milletlerarası Özel Hukuk Bağlama Kuralları*, (G. Tekinalp/A. Uyanık Çavuşoğlu), 12. bası, İstanbul, 2016.

ULUOCAK, Nihal; *Lahey Nafaka Sözleşmesinde (1956) Nafaka Statüsünün Nesep Statüsünden Bağımsız Düzenlenmesine İlişkin Sorunlar*, Hıfzı Timur'un Anısına Armağan, İstanbul, 1979.

ÜNAL, Şeref; *Nafaka Alacakları Konusundaki Uluslar arası Sözleşmeler Üzerine Toplu Bir İnceleme*, Hıfzı Timur'un Anısına Armağan, İstanbul, 1979.

Van OLDENBORGH, Jan W.D.; *Recognition and Enforcement of Maintenance Orders A Survey on the Position in Various Countries*, International Legal Practice, 9(1984).

United Nations Conference on Maintenance Obligations Final Act, Document Information File Name: Ch_XX_l, Volume: Vol. 2, Chapter: Chapter XX, Maintenance Obligations, Title: 1. Convention on the Recovery Abroad of Maintenance New York, 20 June 1956, United Nations 1962.